

Досліджуємо історію і суспільство (інтегрований курс)

Робочий зошит
для 5 класу
закладів загальної середньої освіти

Тернопіль
Астон
2021

Схвалено для використання в освітньому процесі,
для 5 класу закладів загальної середньої освіти, які беруть участь в інноваційному освітньому проекті
всеукраїнського рівня за темою
«Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в
умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» у 2021/2022 навчальному році.
Зареєстровано у Каталозі надання грифів навчальній літературі
та навчальним програмам за № 3.0334-2021.
(Рішення експертної комісії з історії від 20 серпня 2021 року, протокол № 7,
рішення експертної комісії з громадянської освіти, правознавства, етики та курсів
морального спрямування від 20 серпня 2021 року, протокол № 6)

Васильків І. Д.

В 85 Досліджуємо історію і суспільство (інтегрований курс): Робочий зошит для 5 класу закладів загальної середньої освіти / І. Д. Васильків, О. Я. Басюк, Г. С. Гінкул, Л. А. Грисюк, І. С. Димій, О. А. Іртищева, М. І. Костікова, І. Л. Паршин, Р. В. Шеремета. — Тернопіль : Астон, 2021. — 24 с. : іл.

ISBN 978-966-308-838-9

Робочий зошит підготовлено відповідно до модельної програми «Досліджуємо історію і суспільство. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори Васильків І.Д., Димій І.С., Шеремета Р.В.), рекомендованої Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795). Змістове наповнення робочого зошита враховує вікові особливості учнівства та сприятиме досягненню очікуваних результатів навчання. Запропоновані вправи сприятимуть розвитку критичного мислення п'ятикласників і п'ятикласниць та формуванню зацікавленості історією.

УДК 94(100)(075)

ISBN 978-966-308-838-9

© І. Д. Васильків, О. Я. Басюк, Г. С. Гінкул,
Л. А. Грисюк, І. С. Димій, О. А. Іртищева,
М. І. Костікова, І. Л. Паршин, Р. В. Шеремета, 2021
© ТЗОВ «Видавництво Астон», 2021

Зміст

1. Досліджуємо історію і суспільство.	
Вступ до курсу	5
1. Знайомство	
2. Що таке історія?	
3. Дослідники історії	
4. Мандрівка в часі	
Розділ 1. УКРАЇНА — СУЧАСНА ЄВРОПЕЙСЬКА ДЕРЖАВА	
2. Україна — молода держава з великим минулим	9
1. Україна — країна і держава	
2. Державні символи України	
3. Державна мова	
3. Територія нашої держави	13
1. Територія України та її адміністративний устрій	
2. Історичні назви та етнографічні райони України	
3. Україна на мапі світу	
4. Людина в Україні.....	17
1. Мешканці та громадяни	
2. Права людини і громадянина	
3. Єдність прав і обов'язків	
5. Управління державою	21
1. Конституція — Основний Закон нашої держави	
2. Україна — республіка	
3. Вибори	

Якщо ти розпочинаєш працювати з робочим зошитом, прочитай це!

Вітаємо! Ти тримаєш в руках унікальний засіб, який допоможе тобі опанувати курс «Досліджуємо історію і суспільство» впродовж навчання у 5 класі.

Цей робочий зошит незвичайний. У ньому є чимало цікавих запитань, завдань, корисної інформації, ідей, ілюстрацій і навіть підсумкові вправи для перевірки здобутих знань і умінь. Тож зможеш обирати готові відповіді, записувати свої міркування і навіть малювати. А також переходити за допомогою сканера QR-кодів на інтерактивні аркуші, виконувати різноманітні вправи онлайн і надсилати свою роботу на електронну пошту вчителю / вчительці чи батькам.

Вправ до кожної теми багато. Але це не значить, що ти мусиш їх виконати усі-усі, бо отримаєш покарання за незаповнені рядки чи клітинки. Слідкуй за тим, які завдання пропонує розв'язати вчителька / вчитель, не лінуйся додатково виконати вправи, які тебе зацікавили. Не оминай творчих завдань, адже вони сприяють розвитку твоїх здібностей.

Можеш працювати з цим зошитом в класі одночасно з друзями, чи самотійно вдома. Але пам'ятай, що у ньому буде відображено саме твої досягнення, зростання твоїх умінь та навичок.

Як працювати з інтерактивними аркушами

- ✚ *Інтерактивний аркуш призначений для роботи з комп'ютера чи іншого гаджета в режимі онлайн.*
- ✚ *Щоб розпочати роботу із завданнями в інтерактивному аркуші, потрібно зісканувати QR-код, що розташований наприкінці кожної теми унизу сторінки, або перейти за гіперпосиланням, отриманим від учителя / вчительки.*
- ✚ *Інтерактивний аркуш містить «відкриті» та «закриті» завдання, а також ігрові онлайн-вправи.*
- ✚ *«Закриті» завдання перевіряються і оцінюються автоматично.*
- ✚ *Для оцінки «відкритих» завдань в аркушах розміщена табличка для самооцінювання учнем своєї роботи.*
- ✚ *Ігрові онлайн-вправи мають тренувальний характер, їх оцінювати не треба.*
- ✚ *Опрацьований аркуш учень / учениця може надіслати на електронну пошту вчителю / вчительці, батькам чи собі. Також можна ознайомитися з результатами «закритих» завдань самотійно, за потреби зробити скріншот результатів для обліку досягнень.*

1. Досліджуємо історію і суспільство.

Вступ до курсу

1. Знайомство

1. Вправа «Знайомство»

Напиши власне ім'я, поруч додай три слова-прикметники, які, на твою думку, найкраще характеризують саме тебе (*наприклад, «Я, Ірина, — весела, дружня і кмітлива»*). Запропонуй свою «візитівку» однокласникам.

2. Що таке історія?

2. Вправа «Миті минулого»

Ти завершив/ла навчання в початковій школі. А також чудово провів/провела літні канікули. Це миті з історії твого життя, які вже минули. Пригадай найяскравіші події зі свого минулого. Які з цих спогадів особисті (твої), а які спільні (твої та однокласників)?

3. Вправа «Фотоальбом»

Подумай, які світлини можна розмістити у фотоальбомі, який належав би нашій державі Україна.

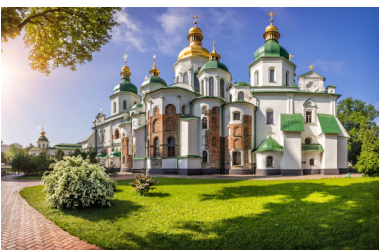
1

2

3

4

5

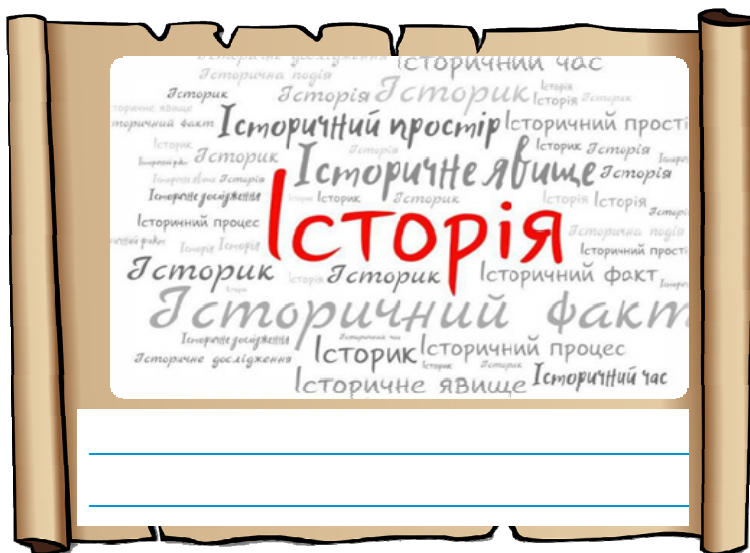
6

Відповіді:

4. Вправа «Хмара слів. Історія»

Усе, що відбулося в минулому, стає частиною історії. Минуле складається з часу й подій, які вже пройшли. Історія береже пам'ять родини, суспільства, народу, держави. Це **наука, що вивчає минуле людства.**

З якими словами в тебе асоціюється слово «Історія»? Запиши їх на сувої та запрезентуй.

5. Вправа «Фотоджерело»

(Історія у світлинах)

Порівняй світлини одного і того ж місця в різний час. Визнач, які зміни відбулися. Склади короткий текст про долю Михайлівського Золотоверхого собору в Києві.

Михайлівський
Золотоверхий собор.
Світлина початку
XX століття

Михайлівський
Золотоверхий собор.
Світлина початку 30-х років
XX століття

Михайлівський
Золотоверхий собор.
Світлина кінця
1990-х років

Медичний центр для учасників
Революції Гідності у Михайлівському
Золотоверхому соборі. Світлина 2014 року

Михайлівський Золотоверхий собор.
Сучасний вигляд

3. Дослідники історії

6. Вправа «Давній мандрівник»

Прочитай уривок із праці Геродота «Історія». Спробуй упізнати, опис якої української ріки залишив історик. Чи відповідає цей текст сучасному стану цієї річки? Напиши, чому ти так вважаєш.

Міжнародний день цієї річки щорічно відзначають у першу суботу липня з метою пропаганди серед людей бережливого ставлення, збереження її екологічної і культурної спадщини.

«Четверта ріка — Борисфен... на нашу думку, він найбільш плодovitий не лише між скіфськими ріками. Він має найкращі й найпридатніші для худоби пасовиська, він же має щонайбільше доброї риби. Вода з нього найприємніша для пиття; він пливе чистий між іншими мутними. Над його берегами найкращі посіви; в місцях, де не сіяно, родить висока трава. У його гирлі нагромаджується сама по собі величезна кількість солі. У ньому водяться великі риби без костей до сушення, що зветься антакеї, й багато іншого, гідного подиву.» *Геродот, «Історія. Книга четверта. Мельпомена»*

7. Вправа «Дослідник»

Встанови відповідність між уривками з «Історії України-Руси» М. Грушевського й тими ілюстраціями, яким вони відповідають.

А	Б	В	Г	Д
☐	☐	☐	☐	☐

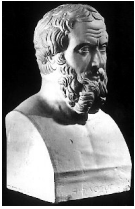
1. «В сій добі знаходимо вже кілька спеціалізованих родів кремінного знаряддя: вістря, більші і менші, такі що уживали ся просто з руки і насажували ся на держак, також шкрібнички (для обдирання й шкробання кости, шкіри чи дерева), ножики і пилки.»

2. «Геродот у середині V в. звідав Ольбію сам особисто, як можна судити з його оповідання, тут з власних розвідів на місці доповнив свої літературні відомости і на всі пізніші часи став головним джерелом про степову людність нашого краю тих часів.»

3. «Тож не дивувати ся, що хліборобство для Слов'ян, судячи по лінгвістичним фактам, ще на правітчині стало переважним джерелом поживи. „Жито“ — праслов'янське слово, що означає поживу (від сл. жити), служить zarazом загальним означенням хліборобських продуктів, як головного предмета поживи...»

4. «Літопись оповідає про охрещення Володимира під 988 р... При хресті дістав Володимир ім'я Василя...»

5. «Але на початку 1649 р. Хмельницький зовсім виразно говорить про визволення „всього руського народу“, про свою „державу“ ...»

А

Б

В

Г

Д

4. Мандрівка в часі

8. Помандруємо в минуле. Обери один із маршрутів віртуальної екскурсії.

Віртуальний тур

➔ українськими музеями просто неба
(Запорозжя або резиденція Б.Хмельницького);

➔ Олеським замком;

➔ іншим музеєм.

Під час мандрівки в часі потрібно вести «Щоденник мандрівника». Заповни 1 і 2 частини «Щоденника» до мандрівки, а 3 і 4 частини – після неї.

1. Що знаю:

2. Про що хочу дізнатися:

3. Про що дізнався/дізналася:

4. Які думки та почуття викликала екскурсія:

Заповни інтерактивний аркуш до теми:
<https://www.liveworksheets.com/3-xm400741ub>

